

ธอมัส เกรย์

ผู้ร่ายกรองมรณสูตรอันอ่อนหวาน

ปรีชา ช่อปทุมมา*

๑

คล้ายกับว่าโลกนี้มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์และสิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้นยังรู้ว่าต่อไปภายหน้า
ธอมัส เกรย์ จะเป็นผู้บรรยายถึงความอ้างว้างว่างเปล่าได้อย่างยอดเยี่ยม จึงบันดาลให้เกิดเป็น
ลูกชายของ มร. ฟิลิป ผู้มีพินิสัยต่ำทราม ความสะเทือนใจที่เกรย์ได้สัมผัสอยู่เสมอทำให้
เขาหม่นหมองและกลายเป็นคนเก็บตัวไปในที่สุด ผลงานที่ผลิตออกมาก็ไม่พ้นไปจาก
ความรู้สึกเดี๋ยวตาย แต่อะไรก็ด้วยความบริสุทธิ์และอ่อนหวานไม่สร้างชา จึงเป็นที่นิยม
แพร่หลายตราบนานกาลปัจจุบัน

เพราะไม่ค่อยได้ปรากฏให้ใครพบเห็นบ่อยนัก ประวัติของเกรย์จึงรู้จักแต่ในวง
จำกัด เขาเกิดเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๑๗๑๖ แต่บางคนบอกว่าเกิดก่อนหน้านั้นหนึ่งเดือน
ส่วนวันกับปีตรงกัน ที่ตำบลคอร์นฮิลล์ กรุงลอนดอน มร. ฟิลิปผู้เป็นพ่อหาเงินทางเป็น
เสมียน ฐานะยากจนแล้วยังทำตัวเจ้าชู้แบบพระยาเทครัว คือ ได้แม่ผู้พี่ แล้วก็มาได้
โดโรธี ผู้น้อง เกรย์เกิดจากนางโดโรธี เป็นลูกคนที่ห้า พี่ทั้ง ๔ คนตายเสียแต่ยังเด็ก ๆ
เกรย์รอดชีวิตอยู่เพื่อเผชิญกรรมเพียงคนเดียว

นอกจากทำงานทุกอย่างภายในครอบครัวแล้ว แม่ริกับโดโรธียังต้องประกอบอาชีพ
โดยการจำหน่ายหมวกสำหรับสุภาพสตรีและ
ขายส่งสินค้าจากอินเดีย ชีวิตสมรสไม่เคย
ประสบความสุขเลย มร. ฟิลิปเป็นคนไม่คง
เส้นคงวา อารมณ์ก็ร้าย เขาเห็นว่ารายได้

* นักเขียน นักแปล ครู

ของเมียควรจะให้เขาแบ่งให้ตัวเขาและใช้เลี้ยง
ลูกอีกตัว เมื่อจิตใจขึ้นมาเขาจะปฏิบัติต่อ
เมียอย่างป่าเถื่อน ทั้งเขียนตี ทั้งเตะถีบและ
ทุบถอง ถ้อยคำพรูสวาทก็แสนจะน่าบัดสี
โคโรรีพยายามอดทน เพื่อลูกชายที่เติบโตขึ้น
มาด้วยความอ่อนแอและหว่นไหวง่าย เขารัก
แม่กับบ๊ายอย่างยิ่งแต่กลัวพ่อเหลือเกิน การ
ขาดการคลุกคลีกับเด็กในวัยเดียวกันทำให้เป็น
คนคิดมากและหาทางออกด้วยการจมอยู่กับ
หนังสือ ลูกหลายคนของเกรย์เป็นครูอยู่ที่
โรงเรียนอีตันซึ่งเป็นโรงเรียนกินนอนของลูก
ผู้ดีชาวอังกฤษเห็นพ้องกันว่า ควรแยกหลาน
ชายออกจากสิ่งแวดล้อมอันเลวร้ายนี้เสีย ใน
ปี ค.ศ. ๑๗๒๕ เมื่อเกรย์อายุ ๙ ปีจึงถูก
รับไปเข้าเรียนที่อีตันและผ่านวันเวลาไปด้วย
ความราบรื่นอย่างไม่เคยรู้สึกมาก่อน

ที่โรงเรียนอีตันแห่งนี้ เมื่อเกรย์อายุ
๑๔ ปี เขาจัดตั้งชมรมย่อยๆ ของผู้มีรสนิยม
อย่างเดียวกันขึ้นรู้จักกันในนามว่า “จตุรมิตร”
(Quadruple Alliance) นอกจากตัวเขาแล้ว
สมาชิกอีก ๓ คน ได้แก่ ฮอเรซ วอลโปล
บุตรชายของนายกรัฐมนตรี ริชาร์ด เวสต์
เด็กผู้เก่งแก่เรียนซึ่งมีสุขภาพเปราะบาง และ
ธอมัส แอชตัน ผู้มีรูปร่างน่าเป็นห่วงที่สุด
ของกลุ่ม แต่ทุกคนล้วนฉลาดเกินวัย ชอบ

ที่จะปลีกตัวจากผู้คนและอาศัยอยู่ภายในโลก
แห่งจินตนาการของพวกเขาด้วยกันเท่านั้น

ฮอเรซ วอลโปลเคยเขียนจดหมายเล่า
ให้ ยอร์จ มอนตากู เพื่อนร่วมสถานศึกษา
ฟังว่า “...ฉันไม่อาจพูดได้ว่าฉันเสียใจ ที่
ตนเองไม่ได้เป็นนักเรียนแท้ๆจริงเหมือนคน
อื่นเขาไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมที่กระชั้นชิด
หรือแข่งขันกีฬาคริกเก็ตซึ่งเป็นเรื่องเล็กน้อย
สำหรับการรำลึกถึง แต่ฉันต้องขอบคุณดวง
ดาวประจำชีพที่ยังสามารถจดจำสิ่งอันสวยงาม
ต่างๆ เกินกว่าจะพรรณนาได้ครบถ้วน”

ช่วงเวลาแห่งความอภิรมย์สิ้นสุดลง
เมื่อเกรย์กับแอชตันต้องเข้าศึกษาต่อที่วิทยาลัย
ปีเตอร์สเบระ มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ใน
ปี ค.ศ. ๑๗๓๔ อีกไม่กี่เดือนวอลโปลก็ติด
ตามไปสมทบด้วย ส่วนเวสต์ถูกส่งไปวิทยาลัย
แมกดาเลน มหาวิทยาลัยออกฟอร์ด การ
เปลี่ยนสถานที่จากโรงเรียนไปสู่วิทยาลัย
สำหรับนักศึกษาหนุ่มๆโดยทั่วไปแล้วเห็นว่าเป็น
การก้าวเข้าสู่วัยฉกรรจ์ ความเป็นอิสระ
และความสุขุขรรรษา แต่เกรย์รู้สึกเฉยๆ เขา
พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่แสดงอาการง่วงซึม
เมื่อเข้าฟังคำบรรยาย ทำทางง่วงเหมือนคนไม่
รู้หนังสือและชอบเมามายไร้มรรยาท

อีกสองปีต่อมาป่าของเกรย์ถึงแก่กรรม แทนที่จะยกทรัพย์สินให้กับน้องชายคือพ่อของเกรย์ ท่านกลับทำพินัยกรรมมอบให้หลานชายแต่เพียงคนเดียว ตอนนั้นเขาพอจะใช้ชีวิตอย่างสุขภาพบุรุษนักศึกษาได้ตามสมควร วิชาใดที่ไม่ชอบเป็นต้นว่าคณิตศาสตร์และอภิปรัชญาก็เลิกเสีย และทุ่มเทเวลาให้กับวินิพนธ์ฝรั่งเศสและอังกฤษอย่างเต็มที่ เขาพัฒนาการอ่านวรรณคดีคลาสสิกที่สั่งต้นจากโรงเรียนให้แตกฉานยิ่งขึ้นและเริ่มเป็นที่รู้จักในฐานะนักเขียนบทกวีภาษาละติน การศึกษาค้นคว้าอย่างกระหายนี้ได้กลายเป็นนิสัยที่ฝังลึกลงไปจนตลอดชีวิต

เวลา ๓ ปีแรกที่มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์สิ้นสุดลงในวันที่ ๙ มีนาคม ๑๗๓๔ วอลโพลบุตรชายนายกรัฐมนตรีจะออกเดินทางท่องเที่ยวครั้งสำคัญโดยจะไปเยี่ยมประเทศกรีกและกรุงโรมซึ่งถือว่าเป็นภารกิจขั้นสุดท้ายในด้านการศึกษาของสุขภาพบุรุษหนุ่มทุกคนแห่งยุคนั้น วอลโพลชักชวนให้เกรย์ร่วมทางไปด้วย เขาจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายให้ทั้งหมดและถือว่าเป็นบุคคลที่มีศักดิ์ศรีเสมอกัน เกรย์จึงรับคำเชิญ คนทั้งสองเดินทางเอื่อยเฉื่อยตามสบายผ่านฝรั่งเศส ไปหยุดลงที่เทือกเขาแอลป์ เพื่อเยี่ยมชมศิลปกรรมของโบสถ์

อันทงาม เกรย์เขียนจดหมายเล่าให้เวสต์เพื่อนรักคนหนึ่งฟังว่า เขาไม่สามารถเดินผ่านไปเกิน ๑๐ ก้าวโดยไม่ร้องอุทานด้วยความตื่นเต็นออกมาครั้งหนึ่งทุกระยะไป ธรรมชาติแถบนั้นไม่อาจแยกออกโคดๆ เป็นเงื่อมผา ลำธาร หรือสันเขา แต่ทว่ามันผสมเข้าเป็นหลักแห่งศาสนาและบทกวี ทิวทัศน์แต่ละมุมซ่มพวกไม่นับถือพระไม่นับถือเจ้าให้บังเกิดความเชื่อ โดยไม่ต้องอาศัยการโต้แย้งใด ๆ

แต่แล้วความบาดหมางก็เกิดขึ้นจนได้ คนเราหากมีฐานะการเงินหรือตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน ฝ่ายที่เหนือกว่าย่อมจะต้องแสดงความใหญ่เข้าสัปดาห์หนึ่ง ในที่สุดเกรย์แยกกลับตามลำพัง เขาพักอยู่ที่โบสถ์กรังด์ชาร์เตอร์ส์ ต่อไปอีกเล็กน้อยเพื่อเขียน **Alcaic Ode** ซึ่งเป็นกวีภาษาละตินชั้นเยี่ยมบทแรกชิ้นที่นั้น เนื้อความสดุดีปารุณดิกดำบรรพ์และสายน้ำอันกึกก้องระหว่างหุบเขาซึ่งอำนาจทั้งหลายไม่อาจครอบงำมันได้ เขารู้สึกใกล้ชิดกับพระเจ้ายิ่งเมื่ออยู่ท่ามกลางสิ่งเหล่านี้

เกรย์เดินทางกลับตามประสาผู้ยากไร้ บางครั้งก็รับจ้างเป็นคนใช้ชั่วคราว มาถึงอังกฤษในเดือนกันยายน ๑๗๔๑ อีกสอง

เดือนต่อมาพ่อตาย ผ่องเสร็จแล้วเกรย์กลับเข้า
เคมบริดจ์ตามเดิม จากนั้นไม่นานสอบได้
ปริญญาตรีทางกฎหมายโรมันแล้วก็ถือเอา
มหาวิทยาลัยเป็นที่พำนักไปจนตลอดชีวิต

ขณะนั้นเกรย์อายุ ๒๕ ปีแล้ว เขาเห็น
ว่าตัวเองยังไม่ได้ทำอะไรให้สมกับสติปัญญา
ที่มีอยู่เลยจึงเขียนละครคำกลอนเรื่อง **Agrip-
pina** ต่อจากที่ค้างไว้ บทละครนี้ได้เค้า
มาจากเรื่องที่เคยชมในปารีส ขณะเดียวกัน
ยังเขียนบทกวีภาษาอังกฤษชื่อ **Ode on the
Spring** เนื้อหาเป็นการโต้แย้งระหว่าง
ทัศนะที่ว่าด้วยชีวิตที่เอาจริงเอาจังกับชีวิตอัน
สงบและเบาสบาย เมื่อเขียนจบก็ส่งให้เวสต์
เพื่อนผู้เป็นกำลังใจสำคัญอ่าน คอยเป็นนาน
ไม่ได้รับคำตอบว่าอะไร ในที่สุดจดหมาย
ของเกรย์ถูกส่งกลับโดยไม่มีรอยเปิดอ่าน
ความสังหรณ์แจ่มชัดขึ้นเมื่อเขาพบข่าวจาก
หนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งว่า เวสต์ตายเสียแล้ว
ความตายของเวสต์ทำให้เกรย์ท้อแท้
สิ้นหวัง ในปี ค.ศ. ๑๗๖๐ นับเป็นเวลาเกือบ
๒๐ ปีหลังจากนั้น นอร์ตัน นิโคลส์ เพื่อน
อีกคนหนึ่งเขียนบันทึกว่า เมื่อใดก็ตามที่เขา
เอ่ยถึงความตายของเวสต์จะทำให้เกรย์เกร็ง
ขริ้มขันหนึ่ที่ คล้ายกับว่าเพิ่งประสบความสูญเสีย
ร้ายแรงมาหยกๆ ความเจ็บป่วยและ
อาการนอนไม่หลับ มีสมมุติฐานมาจากเหตุนี้
เป็นสำคัญ

ग्राम-देवालय समिहित

अशान-दर्शने । १

१
दिवसे अवधान धारिणे आरति,
शिवसे धीरे गाँठे फिरिछे आँखरे,
रुक्म आँखि मुखे यथ शिखरि
समधि आँखत मोरे ३ आँखरे ।

२
अकृतिर मान दुष्ट पाईतेछे लग,
रमेछे समीर शिख झगडीर तावे,
केवल बुझिछे उठि बेगे खिलिछ,
बिगभिछे दूर पोछे किछिगीर रहे ।

•Gray's Elegy's अक्षरानुक्रमेण कविप्रकाश नवीनरूपेण प्रकाशित । एकैचि विम भाषा
रूपांतरेण विदग्ध विभागे समिहिते द्वय । इति अक्षरानुक्रमे । ४. न. २. १

ต้นฉบับ 'รำพึงในป่าช้า' ภาษาเบงกาลี

อันที่จริงเกรย์เขียนบทกวีไว้เป็น
จำนวนพอสมควร เขาเขียนได้ในทุกกรณีเป็น
ต้นว่าเรื่อง **The Death of Mr. Wal-
pole's Cat** (ความตายแห่งแมวของ มร.
วอลโพล) และ **Government and
Education** (รัฐบาลกับการศึกษา) หลาย
วรรคของบทกวีชิ้นนี้ยังถูกกล่าวขวัญถึงอยู่
บ่อย ๆ แต่เนื่องจากบทกวีชุด **Elegy
Written in a Country Churchyard**
(โคลงรันทดซึ่งเขียนขึ้น ณ สุสานในชนบท)
ได้รับความนิยมสูงสุด จึงบดบังชื่อเสียงของ
งานอื่นเสียหมด พวกเราก็รู้จักเกรย์จาก
กลอนดอกสร้อย "รำพึงในป่าช้า" ที่พระยา
อุปทิศศิลปสารดัดแปลงเป็นพากย์ไทยเท่านั้น
ไม่ทราบแน่ชัดว่าเกรย์เริ่มเขียนโคลง
รันทดชุดยิ่งใหญ่ชิ้นเมื่อใด แต่นักศึกษา
วรรณคดีคาดว่า เป็นช่วงหลังมรณกรรมของ
เวสต์และจากการสอบค้นลึกลงไปอีกได้ความ
ว่า เขาเริ่มเขียนในปี ค.ศ. ๑๗๔๒ ขณะพัก
อยู่ที่หมู่บ้านสตอกโปยิส ในตำบลบัคกิงแฮม

เชียร์ ไกลกับวินด์เซอร์ที่แม่ของเกรย์เคยอาศัยอยู่ครั้งหนึ่ง และแรงดลใจที่สำคัญอีกอย่างคือ ศพลุงที่ชื่อโรเจอร์สก็ฝังอยู่ที่โบสถ์ประจำหมู่บ้านนี้ด้วย

การเขียนเป็นไปอย่างล่าช้ามาก แทนที่จะร่างหายาบ ๆ ก่อนแล้วค่อยแก้ไขตกแต่งในภายหลัง เขากลับประติดประคองทีละบรรทัดจนกว่าจะดูใจจึ้นผ่านไป และการเขียนก็ทำเฉพาะแต่ยามที่อารมณ์ปลอดโปร่งเท่านั้น ต้นฉบับซึ่งมีความยาว ๑๕๐ บรรทัดกว่าจะเสร็จสมบูรณ์และส่งให้วอลโพลได้ก็ล่วงถึงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๑๗๕๐ คิดเป็นเวลาทำงานต่อเนื่องกันนาน ๘ ปี

ขณะนี้ข้อบาดหมางระหว่างมิตรทั้งสองหมดสิ้นไปแล้ว วอลโพลแจกจ่ายสำเนาให้เพื่อน ๆ หลายคนด้วยความกระตือรือร้นชุดหนึ่งไปตกอยู่กับ Magazine of Magazines นิตยสารระดับมือชั้นสาม บรรณาธิการฉวยโอกาสจะเอาเกรย์เป็นเครื่องมือนิตยสารของตน บอกให้เกรย์เขียนจดหมายเสนอการจัดพิมพ์ไปถึงเขา เกรย์ไม่ยอมเสียรู้ ขอให้วอลโพลช่วยระงับเรื่องโดยด่วน วอลโพลจึงร่วมมือกับคอตส์ตีพิมพ์ออกมาเป็นรูปเล่มเสียเลย ราคาจำหน่ายเล่มละ ๖ เพนนี แต่ไม่ลงนามผู้ประพันธ์ เพราะเจตนาของเกรย์อยู่ที่การเขียนเพื่อตัวเองกับเพื่อนอีกสองสามคนเท่านั้น อย่างไรก็ตามบทกวีเล่มนี้ประสบ

ความสำเร็จเป็นอย่างสูง มีการพิมพ์ซ้ำ ลอกเลียน และแปลสู่ภาษาอื่นหลายครั้งหลายหนแล้วนามเจ้าของบทกวีก็ถูกเปิดเผยออกจนได้ ชื่อเสียงที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหันทำให้เขาเหนื่อยใจมากแต่ก็ยังจัดเตรียมต้นฉบับสำหรับชุมนุมนิพนธ์อีกหลายชุดด้วยความระมัดระวังยิ่ง

ในปี ค.ศ. ๑๗๕๓ มร. เบ็นตลีย์เป็นผู้พิมพ์และออกแบบหนังสือได้แปลกตาดีมากคือพิมพ์บทกวีลงแผ่นละหน้า ส่วนอีกด้านหนึ่งปล่อยว่างไว้ เปิดดูแล้วมองเห็นโคกเต็นทำให้เกิดความรู้สึกประทับใจจริง ๆ พอหนังสือวางจำหน่ายได้ไม่นานแม่ของเกรย์ถึงแก่กรรม เขาเขียนคำจารึกบนแผ่นหินที่หลุมศพว่า “นี่คือแม่ผู้เลี้ยงดูลูกหลายคน ด้วยความนิ่มนวลทนุถนอม แต่ทว่าลูกซึ่งโชคร้ายเพียงคนเดียวเท่านั้นที่รอคอยได้”

เกรย์ไปอยู่ในลอนดอน ๒ ปี เพื่อสะดวกแก่การเข้าค้นคว้าที่พิพิธภัณฑสถาน จากนั้นกลับมาয়ววิทยาลัยปีเตอร์บะระตามเดิม ห้องที่พักอยู่ใกล้กับห้องของนักศึกษา เขาถูกรบกวนบ่อย ๆ บางครั้งการเล่นพิเรนออกจะหนักจนไม่อาจสงบระงับ ครั้นร้องเรียนไปยังอาจารย์ผู้ควบคุมก็ไม่ได้รับการพิจารณา เนื่องจากเกรย์เป็นคนเงิบ ๆ จึง

ไม่ค่อยมีเพื่อนสนิท เมื่อ มร. เมสันได้รับเลือกให้ไปเป็นอาจารย์ที่วิทยาลัยเปมโบรก-ฮอลเลยชวนให้ย้ายไปอยู่ด้วย คนทั้งสองใกล้ชิดกันมาก ภายหลังเกรย์ช่วยทำหน้าที่บรรณาธิการเฉพาะให้เป็นการทดแทนไมตรีจิตที่ได้รับด้วยดีตลอดมา

ร่างกายของเกรย์ไม่ค่อยสมบูรณ์ เขาคิดว่าสุขภาพจะดีขึ้นด้วยการออกกำลังกายและเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมเสียบ้าง ในปี ค.ศ. ๑๗๖๕ จึงเดินทางไปพักผ่อนในสก๊อตแลนด์ เขามั่นใจว่าการท่องเที่ยวไว้อย่างละเอียด ความสนใจของเขากว้างขวางน่าอัศจรรย์ ครอบคลุมไปถึงศิลปวัตถุ ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ตลอดจนอนุสรณ์สถานทั้งหมดในแคว้นนั้น เกรย์ได้ผูกมิตรกับ ดร. บัตต์ผู้ซึ่งเป็นทั้งกวีและนักปรัชญา วิทยาลัยมาเรสคอดแห่งเอเบอร์ดีนมอบปริญญานิติศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ให้ แต่เกรย์ไม่เอ่ยอ้างถึงเมื่อเขากลับมาอยู่ในมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ยังคงใช้ชีวิตเรียบๆ เช่นเคยเหมือนที่ผ่านมาแล้ว

สาธุคุณ มร. เท็มเปิล เจ้าอธิการแห่งเซนต์กลูเวียสเขียนจดหมายถึง มร. บอสเวลล์

* สภา ศิวิมานนท์ นักเขียนชั้นครูคนหนึ่งก็เคยกล่าวคล้ายกันว่า “ตามปกติการอ่านของข้าพเจ้านั้น ไม่ว่าหนังสือประเภทใด ข้าพเจ้าถือเป็นหลักตลอดมาว่า ต้องอ่าน (และซังกัได้อ่าน) ด้วยความรู้สึกที่เพลิดเพลินเสมอ นั่นคือ มิใช่อ่านด้วยความรู้สึกว่ามันเป็นหน้าที่ โดยความจริงการอ่านก็สมควรจะเป็นดังกล่าวนี้อะไรๆ กันทั่วไป”

มิตรของท่านว่า เกรย์เป็นผู้ทรงความรู้สูงที่สุดในยุโรปคนนั้น เขาคุ่นเคยกับวิชาการแขนงต่าง ๆ ไม่ใช่อย่างเลื่อนลอยแต่ทว่าลึกซึ้งถึงแก่นแท้ทีเดียว เขาอ่านประวัติศาสตร์จากต้นฉบับเดิมทั้งในภาษาอังกฤษฝรั่งเศส และอิตาลี ในขณะที่เดียวกันเขาเป็นผู้สนใจด้านโบราณวัตถุอย่างจริงจัง นอกจากนี้ยังทุ่มเทเวลาให้กับหลักการวิจารณ์อภิปรัชญา จริยศาสตร์ และการเมืองอีกด้วย สิ่งที่เขาโปรดปรานไม่น้อยกว่าอย่างอื่น คือ การเดินทางท่องเที่ยว เขามีรสนิยมอันประณีตในภาพเขียน การพิมพ์ สถาปัตยกรรม และการจัดสวน

ด้วยความรอบรู้นเองที่ทำให้บุคคลผู้มีโอกาสสนทนากับเขารู้สึกเพลิดเพลินและเกิดสติปัญญาพร้อมกันไป แม้ว่าเกรย์ไม่ได้ถือกำเนิดในตระกูลสูง ไม่มีทรัพย์สินและฐานะเป็นเครื่องส่งเสริม เขาก็ไม่เคียดกร้อนแต่อย่างใด สิ่งที่เขาต้องการเพียงอย่างเดียวคือเป็นสุภาพบุรุษผู้อิสระ (a private independent gentleman) หากจะอ่านหนังสือก็อ่านเพื่อความบันเทิงเท่านั้น* แต่ละวันที่ล่วงไป

เขาจะสร้างควมมั่งคั่งกับศาสตร์ใหม่ๆ อย่าง
ไม่สุดสิ้น ความคิดอ่านแผ่ขยายออก จิต
ใจอ่อนละมุนลง คุณธรรมหนักแน่นมั่นคง
โลกและมนุษย์ปรากฏให้เห็นโดยปราศจาก
มายา เขาถูกกล่อมเกล่าให้ตระหนักรู้สรรพ
สิ่งเป็นเรื่องเล็กน้อย* ไม่ควรค่าแก่การใส่ใจ
สำหรับผู้ประจักษ์แจ้งทั้งปวง

มร. เมสัน ยืนยันถึงความรอบรู้ของ
เกรย์ โดยอ้างถึงความเชี่ยวชาญด้านสัตว
วิทยาว่า เกรย์จะไม่สับสนที่ท่าแห่งสตรีเพศ
ต่อผู้ที่ตนไม่พึงพอใจโดยเฉพาะ เกรย์ไม่เคย
ยกย่องใครหากตนไม่เชื่อว่ามีคุณงามความดี
จริง ๆ

เราได้ฟังทัศนะของใครต่อใครมาพอ
สมควรแล้ว หากจะให้สมบูรณ์แน่แท้ต้องไม่
ละเลยข้อสังเกตของ ดร. ซามูเอล จอห์นสัน
กวี นักเขียน นักหนังสือพิมพ์ และผู้แต่ง
พหุานุกรมยิ่งใหญ่ของอังกฤษ จอห์นสันให้
ข้อคิดเห็นว่าจากจดหมายหลายฉบับของเกรย์
เราอาจสรุปรวบยอดได้ว่า ความอยากรู้อยาก
เห็นของเขาหาขอบเขตมิได้ ข้อวินิจฉัยที่
แหลมคมล้วนแต่ผ่านการปลุกฝังมาเป็นอย่างดี
ดี เขาเป็นคนที่มีความรักแท้ แต่สิ่งใดที่ไม่
พึงพอใจแล้วเขาจะเข้าข้างใจจนถึงที่สุด เป็น
ต้นว่าวิจารณ์ ลอร์ด ซาฟต์สเบอรี ผู้ซึ่งถูก

ทอมัส เกรย์ ค.ศ. ๑๗๑๖-๑๗๖๑

ยกย่องขึ้นเป็นปราชญ์อเมริกันหนึ่งของราช
อาณาจักรอังกฤษ เกรย์แสดงความคิดว่เกิด
จากเหตุผลอื่น ๆ ดังนี้

๑. ซาฟต์สเบอรี บังเอิญได้รับ
บรรดาศักดิ์เป็นลอร์ด

๒. บุคคลผู้ไร้แก่นสาร เช่นเดียวกับ
ผู้อ่านของเขา

๓. คนเรามีความโน้มเอียงที่จะเชื่อ
ถือในสิ่งซึ่งตนเองไม่เข้าใจ

๔. คนเรามักมกมายต่อสิ่งที่ถูกทำให้
กล้อยตาม

๕. คนเราชอบที่จะเดินตามเส้นทาง
เส้นทางสายใหม่ ทั้ง ๆ ที่ไม่รู้ว่าเส้นทางสาย
นั้นนำไปสู่แห่งหนใด

* คตินี้เมื่อพัฒนาถึงขั้นสุดท้ายจะตรงกับหลักทางพระพุทธศาสนาที่ว่า “สัพเพ ธัมมา นาลัง
อภินเวสาเย.....สังทงหลายทั้งปวงไม่พึงยึดมั่นลุ่มน”

๖. ชาฟต์สเบอรีถูกเชิดขึ้นเป็นนักเขียนชั้นยอด และดูเหมือนเขาจะชอบสำแดงที่ทำ ว่าเก่งกว่าความเป็นจริงอยู่เสมอ

ด้วยคำตากกลางเหล่านี้ เกียรติคุณอันสืบเนื่องมาไม่น้อยกว่า ๔๐ ปี ได้ถูกเพิกถอนในเร็ววัน เส้นทางสายใหม่กลายเป็นถนนโบราณไปอย่างไม่อาจคืนสภาพได้อีกเลย

เนื่องจากไม่มีเจตนาจะประกอบอาชีพทางเขียนหนังสือ และทั้งไม่ชวนขายสร้างฐานะจากท่านอื่น ๆ เกรย์จึงยากจนตลอดมา แต่เขาไม่เคยแสดงความรู้สึกกระหายเงินทองขนาดที่มีรายได้เล็กน้อยเพียงนั้น เขายังพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้ขัดสนกว่าตามกำลังความสามารถทุกคราวไป

เพื่อนสนิทของเกรย์มีไม่มากแต่คนเหล่านี้ชื่นชมต่อผลงานแห่งความรู้สึก รวมทั้งภูมิปัญญาของเขาอย่างลึกซึ้ง เกรย์เขียนบทกวีได้ชั่ว และยังหยุดพักครั้งละเป็นเวลานานๆ แต่เขาผ่านวันคืนอันมีค่าด้วยการสะสมวิชาการชนิดไม่อาจหาตัวเทียบได้ สมุดบันทึกมากมายหลายเล่มอัดแน่นไปด้วยเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ชีววิทยา กวีนิพนธ์อังกฤษยุคแรก เนื้อหาท่านั้นกลายเป็นหลักวิชาที่สำคัญยิ่ง เป็นขุมมรดกแห่งวรรณคดีคลาสสิก การศึกษาในจังหวัดและรูปแบบของบทกวีอย่างละเอียด

เกิดขึ้น เกรเมอร์ บรรยายว่า การอ่านและการทำบันทึกของเกรย์เป็นอาณาเขต

กว้างขวาง จากความประเสริฐแห่งปรัชญาและกวีนิพนธ์ ได้ลงไปถึงข้อปลีกย่อยของชีวิตในครอบครัวได้แก่การผลิตเหล้าองุ่นและการทำไร่ไถนาของชาวกรีกกับชาวโรมัน ยวดยานพาหนะ เครื่องเรือน อาหาร ยา รักษาโรค เสื้อผ้า รองเท้า ตลอดจนเครื่องปั้นดินเผา

หากเปรียบเทียบกับบทกวีเรื่อง “ราฟิงในป่าช้า” บันทึกเหล่านี้มีลักษณะทั้งภาพที่เคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่ง เป็นเสมือนเครื่องกีดขวางความสิ้นหวัง เกรย์ถือว่าการทำให้ตนมีงานตลอดเวลาเป็นศิลปะยิ่งใหญ่แห่งชีวิต และการที่ไม่อยู่ว่างเป็นความสุขโดยแท้

ในตำนกวีนิพนธ์นั้นเกรย์พัฒนาการเขียนให้แปลกออกไปเสมอ งานแต่ละชิ้นปรากฏให้เห็นถึงการทดลองกับภาษาอย่างต่อเนื่อง เขายึดเป็นหลักว่าท่วงทำนองและเนื้อหาต้องผสมผสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความคิดอันสูงส่งต้องการการคัดเลือกถ้อยคำที่รอบคอบ บทกวีชื่อ The Bard (นักกลอน) ที่พิมพ์ในปี ค.ศ. ๑๗๕๗ ทำให้ความดังของเขากลับตึงยิ่งขึ้นไปอีก

กำเนิดของเรื่องมาจากคำรัสเก่าแก่ของพระเจ้าเอ็ดเวิร์ด ที่ ๑ ซึ่งกล่าวว่าต้องแขวนคอกวีชาวเวลส์ให้หมด เพราะเป็นตัวก่อให้เกิดการกบฏ ส่วนเกรย์เห็นว่าถึงกวีจะตายไป แต่งานของพวกนั้นยังอยู่ ถ้อยคำภาษาอาจ

เสื่อมโทรมลงบ้าง แต่ไม่ถึงกับถูกทำลายจนสิ้นเชิง ศิลปะแห่งการประพันธ์ยังเป็นที่ยอมรับและได้รับการถ่ายทอดตราบเท่าปัจจุบัน บทกวีที่เหลืออยู่คือการกล่าวย้าทัศนะของศิลปินผู้ถูกฆ่าโดยทรราช วิญญาณอิสระของศิลปินไม่มีวันแตกดับ ถัดจากสเปนเซอร์ได้แก่เชกสเปียร์และภายหลังมิลตันก็รุ่งเรืองขึ้นมาเป็นตัวแทนตัวแทนตลอดกาล

ด้วยความคิดนี้เกรย์เริ่มเขียน “นักกลอน” ครั้นเขียนไปๆ ความกระฉับกระเฉงค่อยๆ ลดลง ในที่สุดสายธารแห่งความคลไคลก็เหือดแห้ง เขาทั้งต้นฉบับค้างไว้ ๒ ปี บังเอิญ จอห์น แปรรี่ นักคิดพิศตามอดชาวเวลส์แวะมาพักที่เคมบริจจ์ เสียคนตรีอันดังสะท้านเหมือนลมบ้า พัดเอานามของเหล่าวีรชนสมัยเมื่อพันปีก่อนให้หวนกลับมาอีก เกรย์ฟังแล้วรู้สึกเหมือนจะสั่นไหว เขาจึงเขียนระบายออกมาจนสิ้นความนี้

เกียรติคุณของเกรย์แผ่กระจายไปไกล เมื่อ คอลลีย์ ซิบเบอร์ กวีประจำราชสำนักถึงแก่กรรม ผู้สรรหาบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งแทนได้ติดต่อหาทามม้ายิ่งเกรย์แต่เขาปฏิเสธทางสำนักพระราชวังจึงเสนอให้ วิลเลียม ไวต์เฮด รับหน้าที่เป็นคนต่อไป เกรย์ยังคงเก็บตัวเงียบ สุขภาพเลวลงมากเนื่องจากอาการกำเริบของโรคเก๊าท์ หรือที่เราเรียกว่า

โรคนิ้วเท้าบวม ประกอบกับรู้สึกอ่อนเพลียอย่างหนักจึงต้องพักผ่อนอีกนาน

คำกล่าวอ้างที่ข้าพเจ้าไม่อยากจะถึงเพราะพูดไปแล้วก็เหมือนคนตาบอดสอดตาเห็น เราเกิดต่างยุคต่างสมัย และมีพื้นเพห่างกันไกล แต่ถึงข้าพเจ้าไม่กล่าวไว้ขณะนี้วันหนึ่งข้างหน้าท่านผู้อ่านก็ต้องพบเองอยู่ดี นักคันคว้าผู้ศรัทธาต่อชีวิตและงานของเกรย์จนถูกยอมรับว่าเป็นเอตทัคคะในท่านั้น คือ เจมส์ รีฟส์ ยังอ้างด้วยความรู้สึกก่อนข้างมั่นใจว่า There can be little doubt that he was homosexual.

ทั้งข้อห้ามทางศาสนาและโทษทัณฑ์ทางกฎหมายปราบเอาไว้ เกรย์จึงต้องจำกัดขอบเขตอยู่ภายในห้องพักเป็นส่วนใหญ่ แม้กระนั้นความลับยังแพร่พรายออกสู่สังคม เฮนรี ทุริลล์ เพื่อนคนที่เกรย์ฝากงานไว้ในวิทยาลัยเปมโบรค-ฮอล ถูกไล่ออกด้วยข้อสงสัยว่ากระทำความผิดร้ายแรง ถ้าเกรย์ไม่มีความรู้เป็นที่เกรงใจต่ออาจารย์ทั้งหลาย เขาก็คงถูกไล่ออกพร้อมกันแล้ว

ในปี ค.ศ. ๑๗๖๘ ตำแหน่งศาสตราจารย์ทางวิชาประวัติศาสตร์ยุคปัจจุบันของเคมบริจจ์ ว่างลง เกรย์ได้รับบรรจุให้เข้าสอนแทน เขาเขียนคำบรรยายไว้หลายชุด

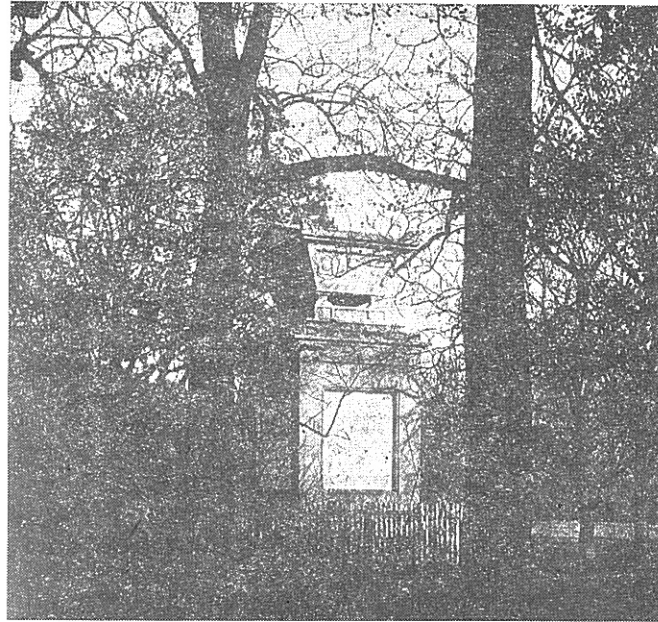
แต่ไม่เคยนำออกอ่านให้นักศึกษาฟังเลย เขารู้สึกไม่ค่อยสบายใจเหมือนกัน คิดว่าถ้าถูกตำหนิว่าบกพร่องต่อหน้าที่ก็จะลาออก แต่แล้วเขาถึงแก่กรรมเสียก่อนใน ๓ ปีต่อมา ในห้องพักที่วิทยาลัย เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๑๗๗๑ ขณะอายุ ๕๕ ปีเท่านั้น

ศพของเกรย์ถูกนำไปฝังอยู่กับศพแม่ ณ สุสานประจำโบสถ์ของหมู่บ้านสตอกโปยิส ซึ่งเป็นฉากที่เขาจำลองมาเขียนในบทกวีอันอ่อนหวาน โดยที่ชาวอังกฤษเชื่อว่าผลงานล้ำค่าชิ้นนี้จะยั่งยืนคู่กับภาษาที่ทรงอำนาจของพวกตนตลอดกาล

๒

เมื่อกล่าวถึง **Elegy Written in a Country Churchyard** นักวรรณคดีมักเขียนแนะนำว่าเป็นบทกวีที่มีความยาวประมาณ ๑๕๐ บรรทัด แต่เท่าที่พบในฉบับพิมพ์รุ่นหลังนั้นนับได้เพียง ๑๒๘ บรรทัด ไม่แน่ใจว่าของเดิมมีเท่านี้ หรือว่าผู้ชำระต้นฉบับตัดส่วนใดออกเพื่อความเหมาะสมแก่นักอ่านยุคปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม บทกวีชุดนี้มีอิทธิพลเหลือหลาย ข้าพเจ้ายังเคยพบฉบับภาษาเบงกาลีด้วย เมื่อแปลเป็นภาษาไทยนักปราชญ์ของเราร่วมมือกันทำถึง ๓ ท่าน คือ เสฐียรโกเศศ รัชหน้าที่เก็บความจากภาษาอังกฤษ

อนุสาวรีย์ของเกรย์ใกล้สุสานประจำหมู่บ้านสตอกโปยิส ในตำบลคิงแฮมเชอร์

นาคะประทีป เรียบเรียงกลามุข และพระยาอุปทิศศิลปสาร ร้อยกรองเป็นบทดอกสร้อยโดยดัดแปลงให้เข้ากับธรรมเนียมไทย มีความยาว ๓๓ บท ไม่ทราบสถิติว่าได้รับการตีพิมพ์แล้วก็สืบครั้ง สมัยที่ข้าพเจ้าเป็นเด็กเจ้าภาพมักนิยมพิมพ์แจกในงานปลงศพ พ่อของข้าพเจ้าก็มีไว้ในตู้หนังสือ ลองหยิบอ่านดูรู้เรื่องบ้างไม่รู้บ้าง แต่เห็นว่าไพเราะดีจริง ๆ จึงทำให้ฉันรักและซึมซาบไปโดยไม่รู้ตัว และดูเหมือน นพรัตน์ ลิวิสิทธิ์ เขียนเป็นภาพปกนิตยสาร “กระดังงา” ครั้งหนึ่งจำได้ติดตาว่าเป็นภาพสีคำขาว ช่างให้บรรยากาศที่สงบเย็นยิ่งนัก

คำประพันธ์ที่เรียกว่า Elegy หรือ “โคลงรันทด” มีมาตั้งแต่ยุคเก่าแก่แล้ว แต่พวกกรีกไม่ได้จำกัดขอบเขตเพียงแค่นี้ ศพเท่านั้น ส่วนวรรณคดีอังกฤษก็มีเนื้อหาเกี่ยวกับความตายเป็นพื้น โคลงรันทดไม่ใช่ปรากฏการณ์ที่แยกตัวออกเป็นเอกเทศ แต่ถูกนับเนื่องเข้าเป็นส่วนหนึ่งของวรรณคดีประเภทส่งเสริมศีลธรรม เน้นให้สำนึกถึงความไม่เที่ยงแท้ของชีวิต เช่น บทกวีชื่อ Night Thoughts ของ Young และ Grave ของ Blair เป็นต้น

ทั้ง ๆ ที่มีการเขียน โคลงรันทดกันอย่างแพร่หลายในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ แต่ถือได้ว่าบทกวีของเกรย์เป็นงานชิ้นยอดเยี่ยมที่สุด เขาไม่ได้เจาะจงอาลัยรักถึงการจากไปของใครโดยเฉพาะและปรัชญาที่สอดแทรกอยู่ก็เป็น ที่เข้าถึงได้แก่ผู้อ่านธรรมดาสามัญ เขาพูดถึงความไม่คงทนแห่งชีวิต การเลี้ยวไม่พ้นจากความตายและความปราศจากแก่นสารของมนุษย์ทั้งหลาย สิ่งเหล่านี้คือเนื้อหาซึ่งเป็นเครื่องดึงดูดความสนใจอย่างกว้างขวางประเด็นหนึ่ง

ข้อคิดหลักของบทกวีมีความว่า บรรพบุรุษซึ่งเป็นคนพื้น ๆ ของชาวนาชาวไร่พวกนั้น ถูกฝังอยู่ในหลุมฝังศพที่แลเห็นทั่วไป แต่นั่นไม่ใช่สาเหตุที่ผู้ส่งศักดิ์จะไปคุกคามได้ เพราะว่า “วิถีแห่งเกียรติยศทั้งหมดนั้นล้วนแต่ผันมาประจบหลุมศพ เอ๋ย” (Even the paths of glory lead but to the grave.) ความขัดสนและความโง่เขลาเป็นโซ่คร้ายของชาวชนบทก็จริง แต่หาได้เป็นความผิดไม่ พวกเขาไม่มีความยิ่งใหญ่เป็นเครื่องเสริมให้ทำคุณประโยชน์มหาศาล แต่ขณะเดียวกันก็ไม่อาจก่อกวนอันตรายต่อผู้อื่น และแม้จะอับเฉาถึงเพียงนี้ ชาวชนบทยังเป็นมนุษย์ผู้ควรได้รับการจดจำเมื่อสิ้นชีวิตไปแล้ว ดังนั้นน่าจะชอบคุณแก่กวีผู้อารีต่อศพที่ต่ำต้อย โดยอนุเคราะห์ช่วยเขียนบทร่ายกรองขึ้นเป็นสิ่งที่เตือนความทรงจำตลอดไป

กวีชุดนี้ต้นฉบับแบ่งออกเป็น ๓๒ บท ข้าพเจ้าขอยกมาเป็นตัวอย่างประกอบการศึกษาเพียง ๒ บท คือ บทที่ ๑ เพื่อเทียบเคียงกับรสกวีนิพนธ์พากย์ไทย และบทที่ ๑๕ เพื่อให้เห็นว่าการคัดแปลงให้เข้ากับธรรมเนียมไทยนั้น ท่านผู้รู้ของเรามีวิธีทำอย่างไร

The curfew tolls the knell of parting day,
The lowing herd wind slowly o'er the lea,
The ploughman homeward plods his weary way,
And leaves the world to darkness and to me.

เกรย์บรรยายถึงวาระสิ้นสุดแห่งวันด้วยการย่ำระฆัง วัวควายและชาวนากำลังกลับ
จากท้องทุ่งสู่ที่พัก ปลอຍให้โลกอยู่กับความมืดและตัวเขาเพียงลำพัง

วรรคที่ ๑ curfew มาจากคำว่า cover-fire ระฆังประกาศยามราตรี เมื่อก่อน
ตีเวลา ๒๐.๐๐ น. เป็นสัญญาณให้พลเมืองดับไฟให้หมด ในที่นี้หมายถึง ระฆังยามค่ำ
(evening-bell) ประเพณีดับไฟตอนกลางคืนนั้นนำมาใช้ในประเทศอังกฤษ โดยพระเจ้า
วิลเลียมพิชิตราช (William the Conqueror) เมื่อครั้งทำสงครามชนะประเทศอังกฤษในปี
ค.ศ. ๑๐๖๖ แล้วประเทศอื่นๆ ทำตามอย่างทั่วยุโรปตลอดยุคกลาง (ค.ศ. ๔๗๖-๑๔๙๒) เพื่อ
เป็นมาตรการรักษาความปลอดภัยจากเพลิงไหม้เพราะบ้านเรือนสมัยก่อนสร้างด้วยไม้ทั้งนั้น
-- knell = ระฆังที่ใช้ตีเมื่อเวลาฝังศพ ทั้งความตายของคนและยามสุดท้ายของวันถูกประกาศ
ด้วยการย่ำระฆัง

วรรคที่ ๒ The lowing herd ใช้อีกสำนวนหนึ่งว่า the mooing cattle =
ฝูงวัวที่ส่งเสียงร้องมอๆ -- wind = เดินไปตามเส้นทางคดโค้ง -- lea (pasture-land) =
ทุ่งซึ่งมีหญ้าสำหรับสัตว์กินได้

วรรคที่ ๓ เรียบเรียงให้อ่านง่ายขึ้นจะได้ความว่า The weary ploughman plods
his way to his home. -- plods = ค่อยๆ เดิน -- weary way = เส้นทางที่ไกลและ
น่าเบื่อหน่าย แทนที่จะเอาคำ weary ไปขยายชาวนา กลับเอามาขยายทางเดินเช่นนี้ เรียกว่า
Transferred Epithet คือ คำคุณศัพท์ซึ่งย้ายตำแหน่ง

กลอนดอกสร้อย “รำพึงในป่าช้า” ที่เรียบเรียงจากกวีบทนี้ มีความว่า

วังเฮ้ยวังเวง ห่วงเห้ง ! ย่ำค่ำระฆังฆาน ฝูงวัวควายผ้าย
ลาทิวากาล ค่อยค่อยผ่านท้องทุ่งมุ่งถิ่นตน ชาวนาเหนื่อยอ่อนต่างจรกลับ
ตะวันลับอัสดงทุกแห่งหน ทั้งทุ่งให้มีควมัวทวมณฑล และทั้งตนดูเปลี่ยว
อยู่เดียว เอย.

Elegy บทที่ ๑๕ เกรย์อ้างถึงชื่อบุคคลในอดีตไว้หลายคน

Some village-Hampden that with dauntless breast
The little tyrant of his fields withstood;
Some mute inglorious Milton here may rest,
Some Cromwell guiltless of his country's bloods.

จากบทที่ ๑๒-๑๘ ข้อความติดต่อกัน โดยเกรย์ตั้งข้อสังเกตว่า ภายในหลุมที่ถูก
ละเลยเหล่านี้ เป็นบุคคลที่อาจขึ้นถึงตำแหน่งรัฐบุรุษ มหากวี และจอมทัพ แต่ความยาก
จนทำให้ขาดการศึกษา ด้วยเหตุนี้ความเป็นอัจฉริยะตามธรรมชาติจึงถูกทำลายให้หมดค่า แต่ก็
นับว่าดีไปอย่างหนึ่งที่มีความต่ำต้อยเป็นเครื่องขวางกั้นไม่ให้มีโอกาสสร้างความผิดร้ายแรง ถึงที่
ผู้ยิ่งใหญ่ได้กระทำกันทุกยุคสมัย

วรรคที่ ๑ Some village-Hampden เขียนให้เต็มความต้องเขียนว่า some
villager who was like Hampden = คนในหมู่บ้านบางคนที่มีลักษณะเหมือน แฮมป์เด็น—
— dauntless = fearless ; breast = heart — บุคคลที่เอ่ยชื่อถึงนี้คือ จอห์น แฮมป์เด็น
(John Hampden) เป็นเจ้าของที่ดินรายใหญ่ในบั๊กกิงแฮมเชียร์และเป็นนักการเมืองชั้นนำคน
หนึ่ง เขาปฏิเสธการชำระภาษีเรือที่พระเจ้าชาร์ลส์ ที่ ๑ บังคับเก็บโดยยังไม่ผ่านความเห็นชอบ
จากรัฐสภา จอห์น แฮมป์เด็น เข้าร่วมรบกับกองทัพของพระเจ้าชาร์ลส์ และเสียชีวิตใน
สมรภูมิ ในปี ค.ศ. ๑๖๔๓ เขาได้รับการเชิดชูในฐานะตัวแทนของผู้ต่อต้านระบบทรราชย์

วรรคที่ ๒ tyrant = ผู้กดขี่ หมายถึงเจ้าของที่ดินรายย่อยๆ ในตำบล —
withstood = ต่อกัน — ทั้งวรรคที่ ๑ และ ๒ มีความรวมกันว่า ชาวบ้านบางคนอาจไม่
ยอมอ่อนข้อให้กับเจ้าของที่ดิน เช่นเดียวกับที่แฮมป์เด็นขัดขืนต่อประมุขซึ่งขาดคุณธรรม

วรรคที่ ๓ mute = เป็นใบ้ คือ ไม่ได้สร้างบทร้อยกรองไว้เลย — inglorious
= ไม่มีคนรู้จักชื่อเสียง — Milton คือ จอห์น มิลตัน (John Milton) ยอดกวีผู้มีชีวิต
ระหว่าง ค.ศ. ๑๖๐๘ - ๑๖๗๔ เจ้าของมหากาพย์ลอสันเรื่อง “สวรรค์หาย” (Paradise Lost)

วรรณคดีที่ ๔ Cromwell คือ โอลิเวอร์ ครอบเวลล์ (Oliver Cromwell) ผู้นำฝ่ายรัฐสภา เมื่อกำจัดพระเจ้าชาร์ลส์ ที่ ๑ เสร็จสิ้นแล้ว ได้เข้าดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการจากปี ค.ศ. ๑๖๕๓ ถึง ๑๖๕๘ -- guiltless = innocent -- his country's blood = โลหิตของเพื่อนร่วมชาติ -- เกรย์เชื่อว่าคนในหมู่บ้านหลายคนมีความสามารถไม่ยิ่งหย่อนกว่าครอบเวลล์ แต่ไม่เคยทำลายใครเพื่อตัวเองจะได้ครองความยิ่งใหญ่เพียงลำพัง

ในค่านบทยแปลเป็นภาษาไทย ข้าพเจ้านึกไม่ถึงเลยว่าจะทำได้ทั้งงามและกลมกลืนถึงเพียงนี้ การได้มีโอกาสอ่านกวีนิพนธ์ทั้งของ ธอมัส เกรย์ และของพระยาอุปกิตศิลปสารควบคู่กันถึงที่เรา กำลังทำอยู่ ทำให้รู้สึกคุ้มค่าอย่างยิ่ง แม้ว่ากาลเวลาแห่งชีวิตจะล่วงเลยไปอีกขณะหนึ่งก็ตาม

ซากเอ๋ยซากศพ อาจเป็นซากนักรบผู้กล้าหาญ เช่นชาวบ้านบางระจันชั้นร่ำบาญ
กับหมู่ม่านมาประทุษุขุรยา ไม่เช่นนั้นท่านกวีเช่นศรีปราชญ์ นอนอนาถเล่ห์ใบไรภาษา
หรือผู้กู้บ้านเมืองเรื่องปัญญา อาจจะมาอนจมกมดิน เอย ●